

Alma M. Karlin: Sama

V. M.

Pred osemdesetimi leti je slavna popotnica in Celjanka Alma M. Karlin napisala biografijo prvih tridesetih let svojega življenja. Zdaj je končno ugledala luč sveta. Prevedla jo je Mateja Ajdnik Korošec in izdala v samozaložbi.

Alma Karlin in Thea Gamelin po vojni pred svojo skromno hišico v Pečovniku pri Celju

Spremno besedo je napisala znana antropologinja in humanistka Svetlana Slapšak, uredniško pa jo je uredil Marijan Pušavec.

Gre za izjemno knjigo, ki nam razodeva Almino otroštvo, mladost, študij v Londonu, na Norveškem ter Švedskem in skozi katero se vseskozi pretaka duhovitost te nenavadne ženske. Gre za poslastico za vse ljubitelje te svetovne popotnice, saj jo prvič spoznavamo na zelo intimen način.

Almin »obračun« Ko je Alma M. Karlin že imela za seboj svoje potovanje okrog sveta, so jo ljudje vedno znova spraševali, kako je postala človek, kakršen je. Odločila se je, da odgovor na to kar zapiše. Zapise, ki so nastali s tem namenom, je poimenovala z besedami Ein Mensch wird ... aus Kindheit und Jugend, v nemščini zapisano avtobiografsko besedilo, ki bi moralo iziti pri nemškem založniku, pa je ostalo neobjavljeno. Osemdeset let.

V avtobiografij, ki nosi v slovenskem prevodu naslov *Sama*, je Karlinova opisala prvih 30 let svojega življenja, od rojstva do odhoda na slovito potovanje. V narnih in reflektiranih opisih vsakdanjih in hkrati izjemnih dogodkov najprej v Celju, nato v Londonu ter na Norveškem in Švedskem ponazarja, kako je prišla do spoznanja, da ni ženska, ampak »bitje ženskega spola«. Svetlana Slapšak, ki na Oddelku za sociologijo Filozofske fakultete v Ljubljani predava ženske študije in balkanologijo, je v spremni besedi zapisala, da je »prevod avtobiografije Alme Karlin praznik za zgodovino slovenske književnosti, še posebej za zgodovino ženske književnosti in ženske pisave na Slovenskem«.

»V tej knjigi Alma M. Karlin obračuna s svojo preteklostjo. Gre za sarkastično obračunavanje z družbo, družino in predvsem materjo,« pravi Slapšakova in da vzporednico z *Drugim spolom* Simone de Beauvoir.

Duhovite pripovedi Pripoved Karlinove se dogaja v času, ko se 19. stoletje poslavlja in 20. stoletje prinaša številne novosti, med drugim tragični čas prve svetovne vojne. Ta čas spoznamo v provincialnem Celju in med njenimi meščani. Treba je opozoriti na anekdotičen slog Karlinove, ki je poln duhovitosti. Pisateljica ne skopari niti s sarkazmom na lasten račun, polna pa je modernih misli, zaradi katerih je lahko blizu današnjemu bralcu.

Skozi knjigo, ki je obogatena tudi s številnimi fotografijami, se je veliko naučila tudi sama prevajalka, ki jo je prevajanje dela dokončno utrdilo v prepričanju, da je Alma Karlin njena avtorica. Mateja Ajdnik Korošec si je naslov knjige »sposodila« kar pri avtoričinem najpogostejšem in bitnem »agregatnem« stanju skozi njeno življenje – sama.

Pot k samospoznanju Prvoosebno pripovedovanje lastne življenjske zgodbe od rojstva do tridesetega leta starosti, zaokroženo, kakor je, je prvovrstno avtobiografsko pisanje, ki mu v slovenski književnosti težko najdemo par. Okvir slovenske književnosti v primeru Karlinove pride v poštev le pogojno, ustrezneje bi jo bilo obravnavati v precej širšem okviru književnosti v nemškem jeziku (ki

se ne povezuje nujno s pripadnostjo nemški narodnosti), kamor bi celjska pisateljica zaradi jezika, v katerem je pisala, sodila po logiki stvari.

Avtobiografija Alme Karlin bo za raziskovalce »ženskih pisav« sveže odkritje, prav tako za feministke, ki bodo v njeni pripovedi oz. izpovedi prepoznale svojo tovarišico,« je v uvodu v knjigo zapisal njen urednik Marijan Pušavec. »Vendar Alma Karlin tudi s tem svojim besedilom, ki prvič prihaja med bralce, izpričuje

zavezo predvsem svojemu poklicu, to je pisateljevanju, katerega glavni namen je po njenem razsvetljevanje duš (Spoznav samega sebe!), ki se še iščejo v polmraku ali temi – pisanje, kot je njeno, pa jim pri vzpenjanju k svetlobi oziroma samospoznanju pomaga ali kot opora ali kot vodilo.« **D**

Alma M. Karlin je vsa svoja dela pisala in izdajala v nemškem jeziku. Knjigo, ki obsega 318 strani, je prevedla Celjanka Mateja Ajdnik Korošec, ki je prevedla že pisateljičino *Samotno potovanje*. V približno sedmih mesecih »dihanja« s Karlinovo je pripravila prevod, ki ga je na knjižne police postavila kar v samozaložbi (podjetje In lingua iz Celja; 051/337-625). Pri prevajanju se je naslanjala na tipkopis na 390 straneh, ki ga hrani rokopisni oddelek NUK. V tipkopisu manjka 29 listov, od številke 182 do 211, ki veljajo za izgubljene. Zev se med branjem pravzaprav ne zazna, v toku dogajalno izčrpne pripovedi pa je luknja, ki časovno obsega nekaj mesecev, ki jih je Karlinova v prvi polovici leta 1910 preživela v Parizu. V nadaljevanju pripovedi izvemo, da je tam obiskovala orientalski inštitut, pred zevom pa v napovedi odhoda v Francijo njeno namero, da si bo v Parizu kupila špansko slovnico.